

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdelávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Brusinka obecná

VY_52_INOVACE_97

Vzdělávací oblast: člověk a příroda

Vzdělávací obor (předmět): Praktika z přírodopisu

Ročník: 6., 7.

Brusinka obecná – Vacciniu vitis-idaea L.

Borůvkovité (Vacciniaceae)

Charakteristika – stálezelený, vzpřímený, až 30 cm vysoký, řídce větvený keřík.

Stonky jsou vzpřímené větévky, vystoupavé nebo ohnuté, v mládí huňatě chloupkaté.

Listy jsou střídavé, krátce řapíkaté, tlusté, kožovité, elipsovité až podlouhlé, celokrajné, lysé, na lícni straně temně zelené a lesklé, na rubu světle zelené se žláznatými chloupky.

Květy 4- nebo 5četné, bílé či načervenalé a slabě vonné, většinou v mnohokvětých vrcholových

hroznech. Kalich je srostlý se semeníkem, květní korunka převislá, zvonkovitá až 8 mm dlouhá.

Plody jsou kulovité bobule až 10 mm velké, mnohosemenné, zpočátku bílé, později temně šarlatové, jedlé a trpké chuti. Semena červenohnědá, ve tvaru půlměsíce.

Výskyt ve slunných polohách, na suchých, kyselých, písčitých, vřesových či rašelinových půdách, ve světlých jehličnatých lesích, mezi rašeliníšti a v porostech nízkých keřů vyšších poloh, až do 3000 m.

Rozšíření ve Střední a Severní Evropě, jižně až do hor severních Apenin, Albánie a Bulharska. U nás kromě teplejších krajů, dosti hojná.

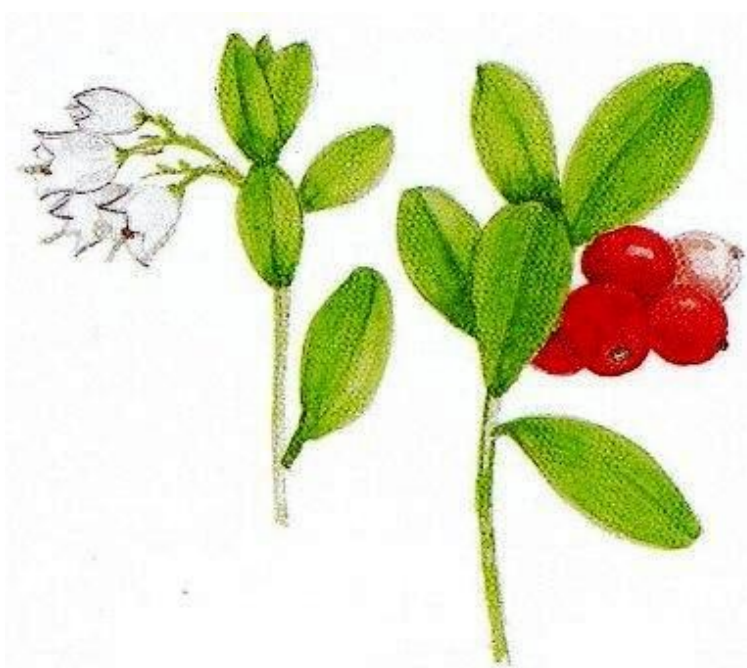
Účinné látky – glykosidy, flavonoidy, organické kyseliny, menší obsah tříslovin.

Sběr listů a plodů od června do září trháním nebo sdrhováním větviček bez květů.

Využití v lidovém léčitelství i lékařství se využívají listy a plody při zánětech močových a žlučnickových cest, k zastavení průjmu a k podpoře trávení. Plody se využívají i při paradentóze a nedostatku vitamínů.

Poznámky – z brusinek se připravují výborné a zdravé kompoty, marmelády a jiné zavařeniny, které se díky přítomnosti přírodní kyseliny benzoové téměř nekazí.

Příbuzná je klikva bahenní, obsahuje tytéž účinné látky.

Pracovní list k praktické výuce v arboretu

- keřovité

1) Doplň jména vyobrazených keřů – využij poznatky z informačních tabulí v arboretu.

.....

.....

.....

2) Přiřaď k jednotlivým zástupcům keřů správné odpovědi – využij poznatky z informačních tabulí v arboretu.

- A) borůvka černá C) růže šípková E) ostružiník keřovitý (obecný)
B) maliník obecný D) brusinka obecná

- 1) listy jsou střídavé, lichozpeřené, 5-7četné, poměrně tenké, na lící straně matně zelené až temně zelené, na rubu světle modrozelené, většinou lysé
- 2) listy střídavé, většinou prstovitě 3-5(7)četné, na lici zelené, rub zelený bez plsti nebo až šedobíle plstnatý, ostře pilovité
- 3) listy jsou opadavé, střídavé, krátce řapíkaté, vejčité, kožovité s jemně pilovitě zubatou čepelí
- 4) listy jsou střídavé, krátce řapíkaté, tlusté, kožovité, elipsovité až podlouhlé, celokrajné, lysé, na lící straně temně zelené a lesklé, na rubu světle zelené se žláznatými chloupky
- 5) listy 3-5četné, vzácněji 7-četné, na lici lysé, rub bělavě plstnatě chloupkatý, okraj čepele ostře pilovitý

3) Poznáš, ke kterému keři patří tyto plody - využij poznatky z informačních tabulí v arboretu.

.....

.....

Pracovní list k praktické výuce v arboretu

- keřovité

1) Doplň jména vyobrazených keřů – využij poznatky z informačních tabulí v arboretu.

brusinka obecná

maliník obecný

ostružiník keřovitý

2) Přiřaď k jednotlivým zástupcům keřů správné odpovědi – využij poznatky z informačních tabulí v arboretu.

A) borůvka černá

3) listy jsou opadavé, střídavé, krátce řapíkaté, vejčité, kožovité s jemně pilovitě zubatou čepelí

B) maliník obecný

5) listy 3-5četné, vzácněji 7-četné, na líci lysé, rub bělavě plstnatě chloupkatý, okraj čepele ostře pilovitý

C) růže šípková

1) listy jsou střídavé, lichozpeřené, 5-7četné, poměrně tenké, na lící straně matně zelené až temně zelené, na rubu světle modrozelené, většinou lysé

D) brusinka obecná

4) listy jsou střídavé, krátce řapíkaté, tlusté, kožovité, elipsovité až podlouhlé, celokrajné, lysé, na lící straně temně zelené a lesklé, na rubu světle zelené se žláznatými chloupky

E) ostružiník keřovitý

2) listy střídavé, většinou prstovitě 3-5(7)četné, na líci zelené, rub zelený bez plsti nebo až šedobíle plstnatý, ostře pilovitě

3) Poznáš, ke kterému keři patří tyto plody - využij poznatky z informačních tabulí v arboretu.

maliník obecný

brusinka obecná

Kontrolní otázky pro žáka: (brusinka obecná)

1) Plodem brusinky je - vyber správnou odpověď a podtrhni ji:

- a) tvrdka
- b) bobule
- c) peckovička

2) Urči správnou odpověď a zakroužkuj ji:

Klikva bahenní je příbuzná brusince obecné:

ANO

NE

3) Vyjmenuj využití plodů brusinky obecné:

.....
.....
.....

4) Keřiky brusinky obecné na zimu opadávají - vyber nesprávnou odpověď:

ANO

NE

Kontrolní otázky pro žáka - odpovědi: (brusinka obecná)

1) Plodem brusinky je - vyber správnou odpověď a podtrhni ji:

a) tvrdka

b) bobule

c) peckovička

2) Urči správnou odpověď a zakroužkuj ji:

Klikva bahenní je příbuzná brusince obecné:

ANO

NE

3) Vyjmenuj využití plodů brusinky obecné:

léčitelství

lékařství

farmacie

marmelády, zavařeniny

4) Keříky brusinky obecné na zimu opadávají - vyber nesprávnou odpověď:

ANO

NE

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt EU peníze školám Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Metodický list

Název materiálu: Brusinka obecná

Zdroje: MACKŮ J., KREJČA J., ATLAS LIEČIVÝCH RASTÍN, Vydavatelství Slovenskej akademie vied v Bratislave, 1964
JIRÁSEK V., STARÝ F., SEVERA F., KAPESNÍ ATLAS LÉČIVÝCH ROSTLIN, SPN Praha, n.p., 1998
ERDELSKÁ O., ERDELSKÝ K., KVAČALA M., DUGAS D., KOMÁROVÁ Z., ATLAS LÉČIVÝCH ROSTLIN, Vydavatelství Příroda, s. r. o., Bratislava, 2008
Bolliger, Erben, Grau, Heubl, KEŘE, nakladatelství Ikar Praha ve spolupráci S knižním klubem Praha, 1998

Druh materiálu: Materiál pro praktickou výuku v arboretu.

Anotace: Materiál je určen k praktické výuce v přírodních podmínkách (v arboretu).

Očekávané výstupy: Vztah k přírodě, její ochraně. Využívání teoretických poznatků v praxi, materiál k pracovním listům.

Klíčová slova: Stonek, listy, květy, plod, výskyt, pěstování, rozšíření, účinné látky, využití

Autor: ing. Eva Voborná
ZŠ Žďár nad Sázavou, Palachova 2189/35, příspěvková organizace

Datum: 21.5. 2012

Určeno pro: 6.,7. ročník základní školy

Vzdělávací oblast: Člověk a příroda

Vzdělávací obor: Praktika z přírodopisu

Tematický okruh: Léčivé rostliny

